

"بسمه تعالی"

راز گریه نوزاد از نظر پیامبر گرامی اسلام: کودکان خود را به خاطر گریه کردن ننزید؛ چرا که گریه کودکان، چهار ماه شهادت به یگانگی خداست، چهار ماه، درود بر پیامبر و آل اوست و چهار ماه دعا برای پدر و مادرشان می‌باشد.

توصیه های تربیتی در دوران شیردهی:

مدت شیردهی: خداوند متعال در قرآن کریم می‌فرماید: "وَالْوَالِدَاتُ يُرْضِعْنَ أَوْلَادَهُنَّ حَوْلَيْنِ كَامِلَيْنِ لِمَنْ أَرَادَ أَنْ يُتِمَّ الرَّضَاعَةَ" و مادران [باید] فرزندان خود را دو سال تمام شیر دهند [این حکم] برای کسی است که بخواهد دوران شیرخوارگی را تکمیل کند.

تمام حالات و روحیات مادر در هنگام شیردهی بر روحیه و طبع کودک تاثیر بسزایی می‌گذارد، بنابراین برای نهادینه سازی تعالیم اسلامی در نهاد پاک کودک توصیه می‌شود:

- مداومت بر وضو و طهارت به ویژه قبل از شیر دادن.
- شیر دادن به فرزند همراه با تلاوت قرآن کریم و یا شنیدن تلاوت های زیبای قرآن باشد.
- هنگام شیردهی، با ذکر و یاد امام زمان (عج)، محبت و عشق ناب مهدوی را به شیره ی جان فرزندتان منتقل سازید (السلام علیک یا صاحب الزمان، السلام علیک یا بقیه الله).
- زمان شیردهی همراه با اشک بر غربت و مظلومیت امام حسین (ع) باشد.

انتخاب اسم خوب، از جمله حقوق فرزند است و پدر و مادر باید قبل از تولد برای فرزند خود نام زیبایی انتخاب کنند. روایت شده است که "مردم کودکان خود را جهت دعا و نامگذاری نزد رسول خدا (ص) می‌آوردند، حضرت نوزاد را می‌گرفت و برای گرامی داشتن خانواده‌اش او را بر دامن خویش می‌نشانند، بسیار اتفاق می‌افتاد که آن نوزاد بر روی دامن پیامبر(ص) ادرار می‌کرد و در این هنگام صدای فریاد مردم بلند می‌شد، پیامبر(ص) می‌فرمودند: «ادرار او را قطع نکنید» پس اجازه می‌داد که ادرار نوزاد تمام شود بعد برای او دعا می‌کرد یا آن که نامی برای او برمی‌گزید.

"در تعالیم اسلامی غسل دادن، گفتن اذان و اقامه در گوش کودک، عقیقه کردن برای نوزاد، برداشتن کام کودک با عسل و ... تراشیدن موی سر نوزاد و ... مورد توجه بوده است.

مراحل تربیت فرزندان در اسلام:

مرحله اول در تربیت فرزند: انتخاب همسر است. مرحله دوم: دوران بارداری؛ مرحله سوم: دوران کودکی؛ مرحله چهارم: دوران هفت سالگی و مرحله پنجم: دوران نوجوانی و جوانی است. پیامبر اکرم (ص) نیز در این باره فرمودند: فرزند هفت سال سرور است، هفت سال خدمتکار و هفت سال وزیر و دستیار.

در جایی دیگر می‌فرمایند: بازیگوشی بچه در دوران کودکی، نشانگر فزونی عقل او در بزرگسالی است.

پسر باید هفت سال بازی کند، هفت سال سواد بیاموزد و هفت سال به آموزش حلال و حرام بپردازد (امام صادق (ع)).
بازی با کودکان در اسلام بسیار سفارش شده است؛ بازی یکی از روش‌های رشد مهارت‌های کودکان است. والدین می‌توانند از طریق بازی با کودکان، علاوه بر پرورش مهارت‌های کودکان، به رشد عاطفی کودکان نیز کمک کنند. پیامبر اسلام نیز به بازی با کودکان توجه ویژه‌ای داشتند و در کوچه و بازار با کودکان به ویژه یتیمان بازی می‌کردند.

روزی پیامبر خدا (ص) عازم مسجد بودند تا نماز جماعت بجا بیاورند، در راه گروهی از کودکان به سوی ایشان رفتند و گفتند: شتر ما باش. پیامبر (ص) درخواست کودکان را پذیرفتند. مردم در مسجد در انتظار ایشان بودند. بلال با مشاهده تأخیر پیامبر (ص) به سمت خانه ایشان حرکت کرد. در راه به رسول خدا (ص) رسید و خواست تا بچه‌ها را از اطراف ایشان دور کند. پیامبر (ص) فرمودند: دیر شدن زمان اقامه نماز برای من بهتر از ناراحتی کودکان است. از بلال خواستند تا از خانه ایشان چیزی برای کودکان تهیه نماید تا بچه‌ها حضرت را رها نکنند. بلال از منزل پیامبر (ص) تعدادی گردو آورد. پیامبر (ص) به بچه‌ها فرمودند: شتران خود را می‌فروشید؟ کودکان گردوها را از دست پیامبر (ص) گرفتند و ایشان را رها کردند.

امام کاظم (ع) نیز می‌فرمایند: بازیگوشی پسر در دوران کودکی پسندیده است، برای این که در بزرگسالی بردبار شود.

از نظر پیامبر اکرم (ص)، فرزند هفت سال دوم زندگی، خدمتکار است. به عبارت دیگر در این دوره، فرزند باید فرمانبردار والدین باشد. این سوال مطرح می‌شود که چگونه فرزندی که هفت سال سرور بوده است، اکنون از پدر و مادر اطاعت می‌کند؟ پاسخ این است که محبت‌های والدین و توجه به احساسات کودک در هفت سال آغاز زندگی، اعتمادی را در کودک ایجاد کرده است که در هفت سال دوم از والدین اطاعت می‌کند.

هفت سال سوم (دوران نوجوانی و جوانی): دوران خودسازی است. ترشحات هورمون‌های بلوغ، تحولات عظیمی در نوجوان به وجود می‌آورد. در اسلام به والدین سفارش شده که فرزند جوان را به صورت وزیر مورد توجه و احترام قرار دهید و او را در این مرحله حساس یاری دهید.

حضرت علی (ع) به امام حسن (ع) می‌فرمایند: دل نوجوان همچون زمین خالی است که هر چه در آن افکنده شود می‌پذیرد از این رو، من پیش از آنکه دلت سخت و ذهنت مشغول شود به تربیت تو پرداختم.

امام صادق (ع) در مورد نوجوانان نیز می‌فرمایند: این گروه در پذیرش هر نوع خوبی شتاب بیشتری نشان می‌دهند.

"هر کس کودکی داشته باشد باید با وی کودکانه رفتار نماید."

پیامبر اکرم (ص)"

- ۱- مقاله "روش‌های تربیت در نهج البلاغه" سایت حوزه؛ <http://www.hawzah.net/fa/Magazine/View/>
- ۲- منتخب میزان الحکمه، محمدی ری شهری، سید حمید حسینی، قم، دارالحدیث.
- ۳- مقاله "مراحل رشد" سایت آیت... ابراهیم امینی <http://www.ibrahimamini.com/fa/node/>
- ۴- مقاله "اصول تربیت کودک در سیره نبوی(ص)" سایت پژوهشکده باقرالعلوم (ع).
- ۵- قرآن کریم، سوره بقره، آیه ۲۳۳، سایت پارس قرآن.
- ۶- مقاله "اصول و مراحل تربیت دینی کودکان با تأکید بر سخنان و سیره عملی رسول خدا صلی‌الله‌علیه و آله"، نشریه معرفت.
- ۷- مقاله‌های "یادگیری در کودکی مثل حکاکی روی سنگ"، "مراحل سه گانه تربیت کودک و فرزند" و "تکالیف والدین نسبت به فرزندان از منظر امام رضا(ع)" شبکه قرآن سیما.
- ۸- مقاله "الگوی تربیتی پیامبر اعظم(صلی‌الله‌علیه و آله)"، ابوالفضل روحی، نشریه معرفت.
- ۹- مقاله "پیامبر(ص) و بازی با کودکان خود"، هادی اکبری، پژوهشکده باقرالعلوم (ع).
- ۱۰- مجموعه احادیث بازی کردن با کودکان سایت سازمان اسلامی بین‌المللی دفاع از حقوق کودکان.
- ۱۱- خانواده و تربیت مهدوی، آقانه‌رانی و کاشانی.

نعیمه مهدی پور

کارشناس شورای برنامه ریزی درسی